

Preventie- en handhavingsplan alcohol Het Hogeland 2026-2030

De raad van de gemeente Het Hogeland,
Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 26 mei 2026
Gelet op artikel 43a Alcoholwet;
Besluit:
Het Preventie- en handhavingsplan alcohol Het Hogeland 2026 – 2030 vast te stellen.

Inleiding

Aanleiding – wettelijke taak

Met dit Preventie- en Handhavingsplan geeft de gemeente invulling aan een belangrijke wettelijke taak (artikel 43a) in de uitvoering van de Alcoholwet. De Alcoholwet is een bijzondere wet die de verstrekking van alcoholhoudende dranken regelt en onze jeugd beschermt tegen de negatieve effecten van alcohol op gezondheid en veiligheid. Een van de verplichtingen die de wet oplegt is het opstellen van een Preventie- en Handhavingsplan, met name gericht op jongeren. In dit plan staan de doelstellingen, de activiteiten op het gebied van preventie en handhaving en te behalen resultaten centraal. Dit preventie- en handhavingsplan bouwt voort op de huidige aanpak van alcoholpreventie en handhaving binnen de gemeente Het Hogeland. Het plan biedt een kader voor de periode 2026-2030, waarbij bestaande activiteiten, maatregelen en samenwerkingen worden voortgezet en waar nodig worden aangevuld met nieuwe interventies. De uitvoering heeft een dynamisch karakter, waardoor gedurende de looptijd kan worden ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen, signalen en trends.

Nationaal preventieakkoord Alcohol

Dit preventie- en handhavingsplan sluit aan bij het Nationaal Preventieakkoord, dat in 2018 is gesloten tussen de Rijksoverheid en meer dan zeventig maatschappelijke organisaties. Het akkoord heeft als doel om roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik terug te dringen. Voor alcoholgebruik onder jongeren is de ambitie om het percentage dat drinkt onder de 18 jaar te verlagen van 45% naar 25% in 2040, met als uiteindelijke doel 0%.

1. Hoofddoelstelling – ambities

Het is niet zonder reden dat de gemeente haar jeugdige inwoners wil beschermen tegen de schadelijke gevolgen van alcohol. Er is steeds meer kennis over deze schadelijkheid. Alcoholgebruik gaat gepaard met tal van fysieke, mentale en maatschappelijke problemen. De mate van schade is grotendeels dosis-gerelateerd: hoe meer alcohol, hoe meer schade. Er is eigenlijk geen veilige ondergrens. Licht en matig

alcoholgebruik worden al in verband gebracht met onder meer hartritmestoornissen en diverse soorten kanker.

Zwaar drinken is gerelateerd aan een hoger risico op acute schade door alcohol, zoals alcoholvergiftiging en verkeersongevallen, en geeft een verhoogde kans op hersenschade. Overmatig drinken brengt bovendien een grotere kans op verslaving en op schade aan de organen met zich mee. Naast lichamelijke gevolgen heeft alcoholgebruik invloed op het psychisch functioneren; depressie, angstklachten en suicide zijn gerelateerd aan regelmatig dronken zijn en/of aan problematisch alcoholgebruik. Huiselijk geweld, agressie, uitgaansgeweld en vandalisme worden vaak onder invloed van alcohol gepleegd. In gezinnen waar alcoholgebruik door de ouders problematisch is, worden de problemen vaak van generatie op generatie doorgegeven.

Voor jongeren zijn de risico's van alcoholgebruik groter dan voor volwassenen. Niet alleen zijn de acute gevolgen voor hen vaak ernstiger – zij raken bijvoorbeeld eerder bewusteloos en kunnen onder invloed over hun seksuele grenzen heen gaan – maar ook heeft drinken op jonge leeftijd gevolgen voor de lange termijn. Denk aan verstoring van de hersenontwikkeling (die tot het 24e jaar doorloopt) en een grotere kans op verslavingsproblemen. Agressief, asociaal en delinquent gedrag komt bovendien vaker voor bij jongeren die drinken, dan bij hun niet drinkende leeftijdgenoten. Bij jongvolwassenen kunnen (de gevolgen van) alcoholgebruik verder leiden tot kort- en langduriger verzuim, studieovertraging, afname van de studieprestaties en studie-uitval.

Op grond van de Alcoholwet moet de gemeente haar hoofddoelstelling formuleren. Voor de gemeente Het Hogeland is de doelstelling:

1. Het percentage jongeren dat onder de 18 jaar alcohol drinkt terug te dringen, daarbij is de ambitie om het percentage dat drinkt onder de 18 jaar te verlagen naar 25% in 2040[1].
2. Zwangere vrouwen drinken geen alcohol.

Een brede inzet op activiteiten op het gebied van bewustwording educatie en communicatie is noodzakelijk om deze doelstellingen te behalen, maar ook activiteiten op het gebied van regelgeving, toezicht en handhaving. Deze zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Daar geeft dit plan invulling aan. Om deze doelstellingen te behalen zijn verschillende concrete acties beschreven die de gemeente in samenwerking met verschillende partijen uitvoert (zie hoofdstuk 5). Deze acties zijn in lijn met eerdere activiteiten en richten zich op zowel jongeren als hun ouders/verzorgers.

2. Monitoring en cijfers alcoholgebruik[2]

Om inzicht te krijgen in de gezondheid van jongeren voert de GGD Groningen een keer in de vier jaar in samenwerking met onder andere het RIVM en CBS de gezondheidsmonitor jeugd uit. De gezondheidsmonitor jeugd geeft inzicht in de gezondheid, het welzijn en de leefstijl van jongeren in de regio en geeft inzicht in de doelstellingen die in dit preventieplan zijn beschreven. De GGD vergelijkt de resultaten van de gezondheidsmonitor met resultaten uit eerdere onderzoeken die zij heeft gedaan en gebruikt deze uitkomsten om in gesprek te gaan met gemeenten, organisaties en (zorg) professionals. Samen met de GGD denken we na op welke manier(en) we de uitkomsten van de gezondheidsmonitor kunnen gebruiken in beleidsvoering en beleidsontwikkeling.

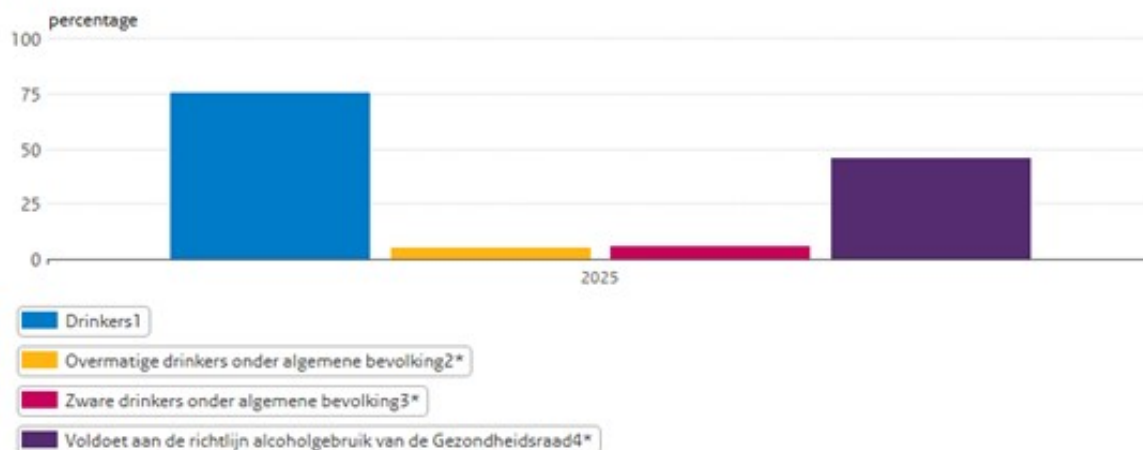
Algemeen/landelijk

1. Alcoholgebruik

Alcoholgebruik blijft zowel landelijk als binnen de gemeente Het Hogeland een belangrijk aandachtspunt. Uit de Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2024 blijkt dat 75% van de volwassenen alcohol drinkt, terwijl slechts 46% voldoet aan de richtlijn alcoholgebruik van de Gezondheidsraad. Mannen voldoen hieraan aanzienlijk minder vaak (36,9%) dan vrouwen (55,8%). Daarnaast is sprake van overmatig alcoholgebruik bij 6% van de volwassenen en zwaar alcoholgebruik bij 5%. Deze cijfers onderstrepen het belang van blijvende inzet op preventie en bewustwording[3].

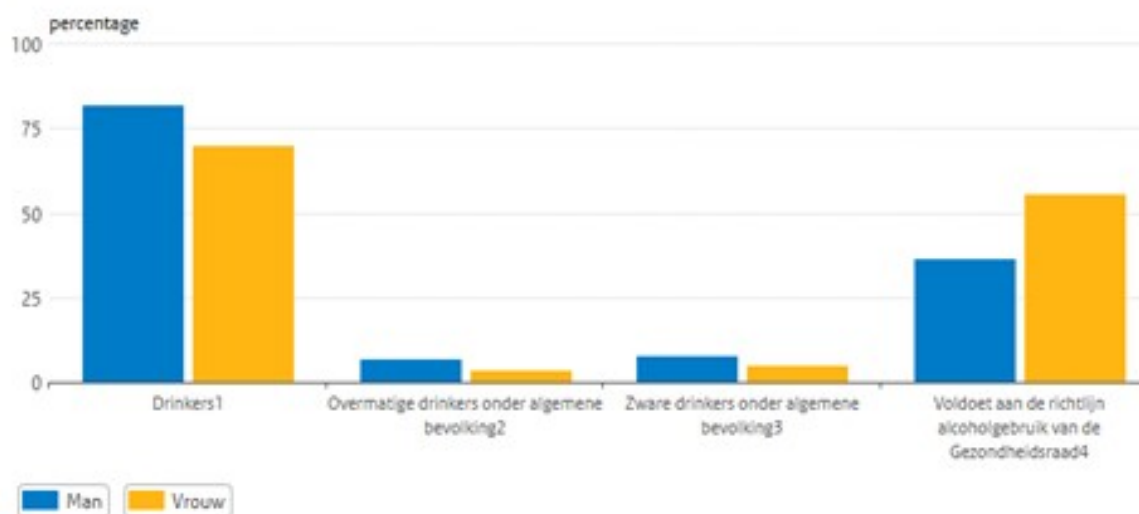
Alcoholgebruik 2025

Totaal

Alcoholgebruik 2025

Geslacht

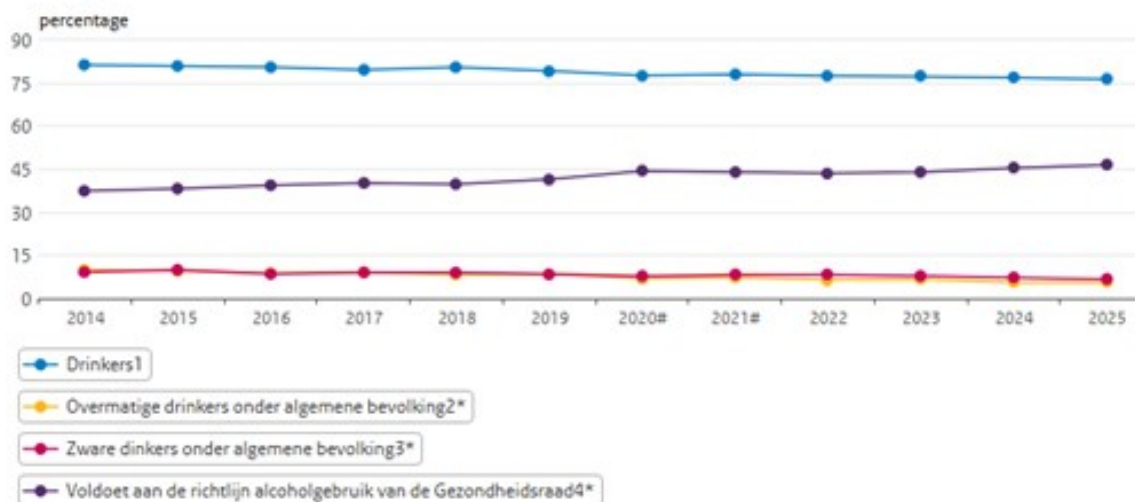

2. Landelijk (overmatig) alcoholgebruik daalt

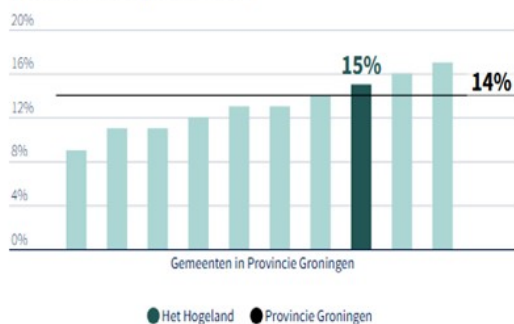
Landelijk is het percentage overmatige drinkers bij volwassenen tussen 2012 en 2024 gedaald. Deze daling is significant voor mannen, vrouwen, de totale groep volwassenen en voor alle leeftijdsgroepen afzonderlijk. Hoewel het percentage volwassenen dat overmatig alcohol drinkt daalt, blijft de omvang van de doelgroep aanleiding geven om te blijven investeren in preventie en bewustwording. Door middel van deze actieve aanpak verwachten wij een verdere daling ten aanzien van overmatig alcoholgebruik.

Cijfers gemeente Het Hogeland

Alcoholgebruik 2014-2025

Percentage volwassenen dat overmatig alcohol drinkt (t.o.v. andere gemeenten)

2024

Percentage volwassenen dat overmatig alcohol drinkt (trend)

2012 - 2024

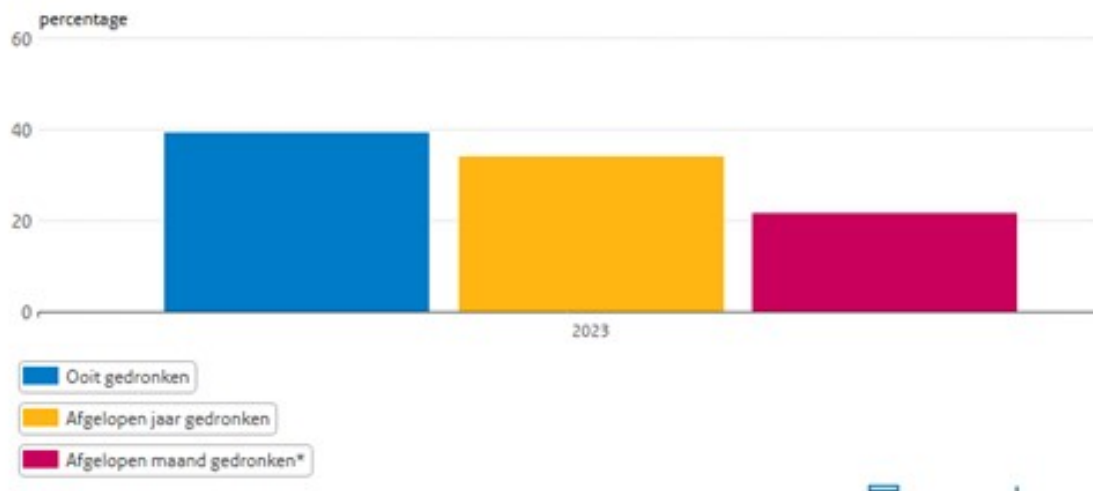
1. Drankgebruik onder jongeren

In de Gezondheidsenquête[4] wordt aandacht besteed aan het alcoholgebruik onder jongeren. De meest recente cijfers laten zien dat alcoholgebruik onder jongeren van 12 tot 16 jaar afneemt. In 2023 heeft 39,6% van de jongeren ooit alcohol gedronken, 34,5% heeft in het afgelopen jaar alcohol gebruikt en 22,0% in de afgelopen maand. Hoewel deze ontwikkeling positief is, blijft alcoholgebruik onder jongeren een belangrijk aandachtspunt vanwege de negatieve effecten op gezondheid en ontwikkeling. De cijfers

laten zien dat verdere inspanningen nodig blijven om het alcoholgebruik onder jongeren verder terug te dringen en de ingezette positieve trend vast te houden.

Alcohol 2023

Totaal

Jongeren die in de afgelopen maand alcohol hebben gedronken (klas 2 en 4 gemiddeld)

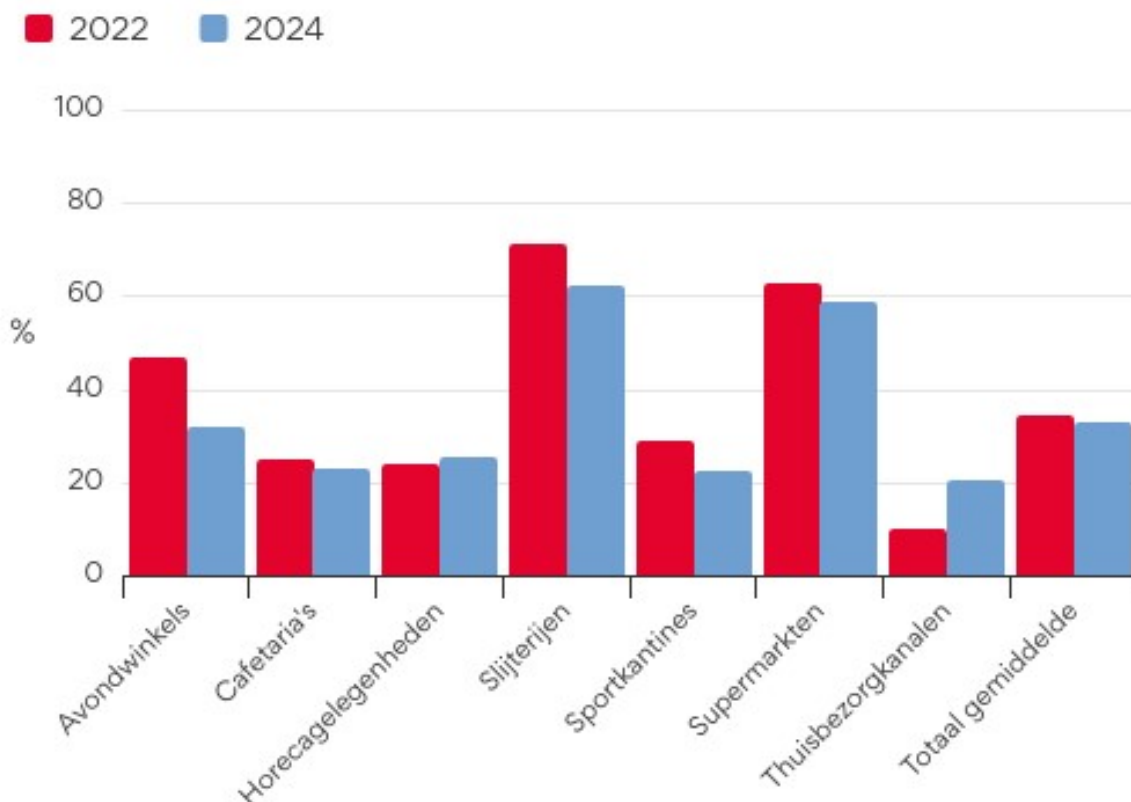
2012 - 2023

2. verkoop aan minderjarigen

De resultaten laten zien dat de naleving van de leeftijdsgrens tussen 2022 en 2024 landelijk nagenoeg gelijk is gebleven. Hoewel in verschillende verkoopkanalen, waaronder avondwinkels, slijterijen en sportkantines, sprake is van een afname van de naleving, is bij thuisbezorgkanalen juist een duidelijke verbetering zichtbaar. De cijfers onderstrepen dat blijvende aandacht voor toezicht, handhaving en bewustwording noodzakelijk blijft om de naleving van de leeftijdsgrens verder te vergroten.

Naleving leeftijdsgrens alcohol

% niet geslaagde aankoop pogingen

Bron: Landelijk onderzoek naar de naleving van de leeftijdsgrens bij alcohol- en tabaksverkoop in 2020 & Landelijk onderzoek naar de naleving van de leeftijdsgrens bij alcohol- en tabaksverkoop in 2024.

Conclusie

Uit recent onderzoek blijkt dat alcoholgebruik in Nederland nog steeds een belangrijk aandachtspunt vormt voor de volksgezondheid. Hoewel steeds meer mensen er bewust voor kiezen om minder of geen alcohol te drinken, blijft ongezond en overmatig alcoholgebruik op landelijk niveau een hardnekkig probleem. Daarbij zijn er duidelijke verschillen zichtbaar tussen regio's en provincies.

Ook binnen de provincie Groningen blijft alcoholgebruik een zorgpunt. Ondanks een lichte verbetering ten opzichte van eerdere jaren, behoort Groningen nog steeds tot de provincies waar relatief veel sprake is van ongezond en overmatig alcoholgebruik. Dit benadrukt het belang van een blijvende inzet op preventie, bewustwording en vroegsignalering.

Binnen onze gemeente is er sprake van een daling, maar blijven de percentages hoog. Deze zichtbare positieve ontwikkeling laat zien dat de aandacht voor preventie, bewustwording en voorlichting effect kan hebben en dat een gezamenlijke aanpak van gemeente, onderwijs, zorg en maatschappelijke organisaties van grote waarde is.

De ontwikkelingen maken duidelijk dat blijvende aandacht voor alcoholpreventie noodzakelijk blijft. Een integrale aanpak, gericht op bewustwording, gezonde leefstijl, vroegsignalering en naleving van wet- en regelgeving, blijft essentieel om schadelijk alcoholgebruik terug te dringen en de gezondheid van inwoners te bevorderen.

3. Beleid gemeente Het Hogeland

3.1 Gezond en actief leven akkoord (GALA) 2023-2026

Het kabinet Rutte 4 heeft 'een gezonde generatie in 2040' met een focus op de jeugd door 'sport, voeding en bewegen' als doel van het preventiebeleid omarmd. Dat betekent dat de Nederlandse jeugd in 2040

de gezondste van de wereld is. Een ambitie waar breed in de samenleving veel draagvlak voor is en waarbij meer aandacht is voor preventie en een gezonde leefstijl van jongs af aan. Om dit te bewerkstelligen is het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) in 2023 ondertekend door het ministerie van VWS, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), GGD GHOR Nederland en Zorgverzekeraars Nederland (ZN). Hierin zijn gezamenlijk afspraken gemaakt op het gebied van gezondheid. Daarmee wordt gezamenlijk gebouwd aan het fundament voor een gerichte lokale en regionale aanpak van preventie, gezondheid en sociale basis. De gemeente heeft hierin een belangrijke rol. In het GALA geven wij aan hoe de gemeente Het Hogeland hier haar bijdrage aan levert. Bij de GALA aanpak speelt het preventie- en handavingsplan alcohol een belangrijke rol. In de aanpak zijn een aantal belangrijke opgaven ten aanzien van het gebruik van alcohol geformuleerd. Ten aanzien van gezondheid en de sociale basis wordt aangegeven dat de grootste opgaven liggen in onze gemeente bij de doelgroepen ouderen, jeugdigen en inwoners met een lager sociaaleconomisch status (SES). Een van de opgaven waar wij als gemeente mee bezig zijn en gaan, is dat onder jongeren relatief veel en al vroeg alcohol gedronken wordt en wordt gerookt, in vergelijking met jongeren elders in de provincie en in het land. Wij zetten daarom ook in op een gezonde start van jongere inwoners door middelenbewustzijn, weerbaarheid, ouderbetrokkenheid, vroeg signalering, handhaving en het creëren van een gezonde leefomgeving. Dit doen wij in samenwerking met verenigingen, dorpshuizen en jeugdsozen en externe partners.

3.2 Bestaand gezondheidsbeleid, lokaal preventieakkoord en lokaal Sportakkoord

In 2020 is een nieuw lokaal gezondheidsbeleid vastgesteld met duidelijke inbreng van de inwoners. Hierbij is al een vliegende start gemaakt met meer integrale samenwerking, door partijen buiten én binnen de organisatie te betrekken. Zo werd in 2020 een aftrap gemaakt met het concept positieve gezondheid en werd de begeleidingscommissie gezondheid geïntroduceerd, voor een structureel samenhangende aanpak op het gebied van leefstijl. In juli 2023 is het herijkte Lokaal Sportakkoord (Lokaal Sportakkoord II) vastgesteld. Hierin worden landelijke thema's nader uitgewerkt. In het herijkte Sportakkoord is aandacht gegeven aan de bestending van het Lokaal Sportakkoord I en hoe we een nog bredere doelgroep kunnen bereiken. Het Akkoord is tot stand gekomen in het kernteam, bestaande uit gemeente, lokale sportsector en maatschappelijke partners.

Met het Preventie- en Handavingsplan Alcohol bouwen we verder op het Lokaal Preventie Akkoord, het (herijkte) Lokaal Sportakkoord en het Lokaal Gezondheidsbeleid. Tevens volgen we het Coalitieakkoord 'Samen bouwen', de Omgevingsvisie 'Roemte voor Het Hogeland', het beleidsplan 'Naar een nieuw sociaal domein' en het Gezond en Actief Leven Akkoord.

4. Integrale beleidsvisie

De Alcoholwet valt onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en is daarmee primair een gezondheidswet. Het toezicht op de naleving van de Alcoholwet is sinds 2013 decentraal belegd en daarmee de verantwoordelijkheid van de gemeente.

Dit plan is gebaseerd op een integrale beleidsvisie. Er is immers sprake van een samenhangend preventie en handavingsplan. Dat impliceert dat meerdere afdelingen binnen de gemeente - en dus ook meerdere typen maatregelen - worden ingezet bij de aanpak van de alcoholproblematiek. Als uitgangspunt voor integraal alcoholbeleid hanteren we het preventiemodel (Reynolds 2003) dat drie beleidspijlers hanteert: educatie, regelgeving en handhaving. De pijlers staan deels op zichzelf maar overlappen elkaar ook (figuur 1). Juist in de overlap zien we het integrale preventiebeleid terug.

Figuur 1

Uit onderzoek van de Wereldgezondheidsorganisatie is gebleken dat maatregelen die de beschikbaarheid van alcohol beperken het meest effectief zijn in het terugdringen van (schadelijk) alcoholgebruik. Het is vrijwel onmogelijk de pijler Regelgeving goed in te zetten zonder hulp van de pijler Educatie (bewustwording) én van de pijler Handhaving. Handhaving is essentieel voor de effectiviteit van de regelgeving. Het minder beschikbaar maken van alcohol is op zichzelf vaak niet populair onder het grote publiek en onder alcoholverstrekkers.

Educatie en bewustwording zijn daarom vooral nodig om draagvlak te creëren voor de te nemen maatregelen. De uitleg dat regels niet bedoeld zijn om het ondernemers, verenigingen, jeugd of ouders lastig te maken, maar dat regelgeving nodig is ter bescherming van de volksgezondheid en veiligheid is heel belangrijk. Bewustwording van de risico's van alcoholgebruik zal bijdragen aan draagvlak voor beleid en regelgeving onder stakeholders.

4.1 Wat hebben we bereikt en wat willen we bereiken?

Wat hebben we bereikt?

Binnen de gemeente Het Hogeland zijn er diverse organisaties die werken aan het welzijn van haar inwoners. Mensenwerk Hogeland maakt zich sterk voor het welzijn van alle inwoners van de gemeente Het Hogeland. Je kunt bij hen terecht voor maatschappelijk werk en welzijnswerk, jeugd- en jongerenwerk en individuele cliëntondersteuning. Specifiek voor jongeren van 12 t/m 23 jaar biedt Mensenwerk Hogeland gratis hulp en ondersteuning aan deze jongeren en hun ouders of verzorgers.

Gemeente Het Hogeland staat voor een positieve sportcultuur voor jong en oud. Dit doen we samen met Huis voor de Sport Groningen en jongerenwerk Barkema & de Haan (beweegteam Het Hogeland). Hogeland Beweegt is een website waar het gehele sportaanbod van de gemeente Het Hogeland samenkomt. Het Huis voor de Sport Groningen maakt zich sterk voor een actieve en gezonde leefstijl in de provincie Groningen en biedt mogelijkheden voor verenigingen, onderwijs, gemeenten en bedrijven. Ten aanzien van handhaving en naleving op wet- en regelgeving zetten wij al jaren diverse campagnes in zoals bijvoorbeeld NIX18 tijdens evenementen. Ook worden er controles georganiseerd voor zowel de horeca als paracommerciële horeca en worden gesprekken gevoerd met horecaondernemers waarbij gekeken wordt hoe naleving nog beter kan en hoe de samenwerking tussen toezicht en handhaving en horecaondernemers kan worden verbeterd.

Wat willen we bereiken?

Wij continueren de huidige aanpak op het gebied van alcoholpreventie en intensiveren of actualiseren deze waar nodig. Daarbij blijft structurele aandacht bestaan voor de naleving van de NIX18-regelgeving en het voorkomen van alcoholverstrekking aan personen die reeds onder invloed zijn. De toepassing van de vernieuwde sanctiestrategie draagt bij aan een consequente handhaving van wet- en regelgeving en ondersteunt de verdere versterking van de preventieve en handhavende aanpak.

Om te bevorderen dat het maatschappelijk vanzelfsprekend wordt dat jongeren onder de 18 jaar en zwangere vrouwen geen alcohol gebruiken, zetten wij nadrukkelijk in op educatie, voorlichting en be-

wustwording. In dat kader zoeken wij actief de samenwerking met huisartsenpraktijken, verloskundigen en consultatiebureaus van de GGD Groningen. Deze organisaties spelen een belangrijke rol in de begeleiding van zwangere vrouwen en jonge gezinnen. Tijdens contactmomenten wordt aandacht besteed aan de risico's van alcoholgebruik tijdens de zwangerschap en de mogelijke gevolgen voor de gezondheid en ontwikkeling van het kind.

Het vergroten van bewustwording richt zich niet alleen op gebruikers van alcohol, maar nadrukkelijk ook op alcoholverstrekkers, ouders en andere opvoeders. Bewustwording vormt een essentiële voorwaarde voor duurzame gedragsverandering. Een dergelijke verandering vraagt om een langdurige en gezamenlijke inzet en kan niet uitsluitend worden bereikt door gemeentelijke handhaving of preventiecampagnes. Handhavingsacties vragen bovendien aanzienlijke capaciteit en kunnen in sommige situaties leiden tot weerstand of onbegrip. Daarom vinden wij het van belang om maatschappelijke partners actief te betrekken en hen in staat te stellen een eigen bijdrage te leveren aan het terugdringen van middelengebruik. Dit vergroot het draagvlak en versterkt de gezamenlijke verantwoordelijkheid binnen de samenleving.

De inzet richt zich niet alleen op het vergroten van kennis en bewustwording, maar ook op het stimuleren van participatie en voorbeeldgedrag. Ouders en opvoeders spelen hierin een belangrijke rol door zelf het goede voorbeeld te geven en geen alcohol te verstrekken aan minderjarige jongeren.

Daarnaast is een sociale en fysieke leefomgeving die gezond gedrag ondersteunt van groot belang. Daarom zetten wij in op een adequate naleving van de Alcoholwet, het versterken van de sociale omgeving rondom jongeren en het faciliteren van een fysieke omgeving die uitnodigt tot gezonde keuzes en verantwoord gedrag.

Onze belangrijkste doelstellingen zijn:

1. het verminderen en bij voorkeur voorkomen van alcoholgebruik onder jongeren onder de 18 jaar;
2. het vergroten van de bewustwording bij zwangere vrouwen over de risico's van alcoholgebruik tijdens de zwangerschap.

Om deze hoofddoelstellingen te realiseren, werken wij met verschillende subdoelstellingen en gerichte acties. Een belangrijk speerpunt hierbij is het voorkomen en vroegtijdig signaleren van middelengebruik, waaronder alcohol, roken, vaperen en drugsgebruik, met specifieke aandacht voor jongeren.

Alcoholgebruik brengt aanzienlijke gezondheidsrisico's met zich mee en hangt samen met ongeveer zestig verschillende aandoeningen en gezondheidsproblemen. In algemene zin geldt dat het risico op lichamelijke en psychische schade toeneemt naarmate de alcoholconsumptie hoger is. Ook geldt dat overmatig alcoholgebruik in korte tijd kan leiden tot ernstigere gezondheidsproblemen, ongevallen en andere schadelijke gevolgen.

4.3 Resultaten en hoe willen we dit bereiken

Om deze doelstellingen te bereiken, richten wij ons binnen het gezondheidsbeleid op het bevorderen van gezondheid binnen zowel de fysieke als de sociale leefomgeving. Daarnaast zetten wij in op het verkleinen van gezondheidsachterstanden en het stimuleren van vitaal ouder worden. Deze ambities komen eveneens terug in andere beleidskaders op het gebied van gezondheid, zoals het sportakkoord. Binnen dit akkoord is nadrukkelijk aandacht voor leefstijl- en gezondheidsfactoren, waaronder bewegen, het voorkomen en verminderen van alcoholgebruik, rookvrije sportterreinen en het realiseren van gezondere sportaccommodaties.

Bij de uitvoering van het gezondheidsbeleid werken wij nauw samen met diverse ketenpartners en maatschappelijke organisaties. Hierbij kan worden gedacht aan de GGD Groningen, jongerenwerkorganisaties, Mensenwerk Hogeland, Huis voor de Sport Groningen, Verslavingszorg Noord Nederland, huisartsen en onderwijsinstellingen. Door bestaande samenwerkingen verder te versterken en nieuwe samenwerkingsverbanden te ontwikkelen, willen wij ons de komende jaren blijvend inzetten voor een gezonde leefstijl en een goede gezondheid van de inwoners van Gemeente Het Hogeland. Alcoholpreventie vormt hierin een belangrijk speerpunt.

Concreet betekent dit voor de aanpak van alcohol en middelengebruik het volgende:

- **Inzet van preventieve interventies en campagnes** Er worden passende interventies en bewustwordingscampagnes ingezet om middelengebruik onder inwoners van Het Hogeland terug te dringen. Binnen de bestaande netwerksamenwerking worden de effecten van deze interventies periodiek geëvalueerd en waar nodig aangepast aan nieuwe ontwikkelingen en behoeften.
- **Vroegsignalering van middelengebruik onder jongeren** Binnen de bestaande samenwerkingsstructuren blijven wij intensief inzetten op vroegsignalering van middelengebruik onder jongeren. Daarbij wordt nauw samengewerkt met onderwijs, zorg en maatschappelijke partners. Bij nieuwe trends of signalen binnen de lokale situatie wordt tijdig passende inzet georganiseerd.
- **Voortzetting en doorontwikkeling van toezicht en handhaving** De inzet op toezicht en handhaving van de leeftijdsgrens bij alcoholgebruik door minderjarigen wordt gecontinueerd en verder doorontwikkeld. De komende jaren worden controles structureel ingezet bij evenementen, supermarkten en de (para)commerciële horeca. In 2026 en 2027 vinden onder andere hercontroles plaats bij sportkantines, zodat kan worden gemonitord of de naleving is verbeterd en het nalevingspercentage is toegenomen.

- **Professionalisering van toezicht en handhaving** De gemeente richt zich niet alleen op externe naleving, maar investeert ook in de verdere professionalisering van de interne organisatie. Hierbij wordt gewerkt aan het optimaliseren van werkprocessen op het gebied van toezicht en handhaving van de Alcoholwet. Onderdeel hiervan zijn onder andere scholing en training van toezichthouders, het inzetten van ondersteunende systemen en het verbeteren van interne werkafspraken en processen.
- **Ondersteuning van verenigingen en maatschappelijke voorzieningen** Verenigingen, dorpshuizen en jeugdsozen worden ondersteund bij de ontwikkeling van beleid gericht op een gezonde en veilige omgeving. Hierbij is aandacht voor thema's zoals rookvrije locaties, gezonde voeding, het voorkomen en verminderen van alcoholgebruik, middelenbewustzijn en het aanbieden van trainingen en deskundigheidsbevordering.
- **Dialogoog en samenwerking met lokale partijen** De gemeente blijft actief in gesprek met horecaondernemers, inwoners, verenigingen en maatschappelijke organisaties om gezamenlijk invulling te geven aan een gezonde leefomgeving.

Een overzicht van de interventies en maatregelen die worden ingezet is terug te vinden in hoofdstuk 5.

5. Inzet, maatregelen en uitvoeringsaanpak

Om de doelstellingen van dit preventie- en handavingsplan te realiseren, zet de gemeente in op een integrale aanpak van alcohol- en middelengebruik. Hierbij wordt een combinatie toegepast van preventie, educatie, bewustwording, regelgeving, toezicht en handhaving. De aanpak richt zich niet alleen op jongeren, maar ook op ouders, onderwijsinstellingen, alcoholverstrekkers, verenigingen en andere maatschappelijke partners. De gemeente werkt hierbij samen met diverse ketenpartners, waaronder de GGD Groningen, Verslavingszorg Noord Nederland, Mensenwerk Hogeland, onderwijsinstellingen, jongerenwerkorganisaties, sportverenigingen en Huis voor de Sport Groningen.

Uitgangspunt van de aanpak is dat duurzame gedragsverandering alleen kan worden bereikt door een samenhangende inzet op:

- kennis en bewustwording;
- houding en normstelling;
- vaardigheden en weerbaarheid;
- toezicht en naleving.

Daarbij richt de gemeente zich op drie belangrijke omgevingen waarin jongeren opgroeien en in aanraking kunnen komen met alcohol en andere middelen:

1. ouders en de thuissituatie;
2. onderwijs;
3. alcoholverstrekkers, horeca en verenigingen.

5.2 Ouders en de thuissituatie

De eerste verantwoordelijkheid voor het gezond en veilig opgroeien van kinderen ligt bij ouders en opvoeders. Dat geldt ook voor het voorkomen van alcohol- en middelengebruik onder jongeren. Uit onderzoeken blijkt dat ouders het alcoholgebruik van hun kinderen regelmatig onderschatten. Daarnaast zijn ouders zich niet altijd bewust van de invloed die zij zelf hebben op het gedrag van hun kinderen. Juist duidelijke regels, betrokkenheid en voorbeeldgedrag van ouders kunnen bijdragen aan het uitstellen of voorkomen van alcoholgebruik onder jongeren.

De gemeente ziet directe bemoeienis met de opvoeding als ongewenst en beperkt effectief. Wel ziet de gemeente een belangrijke rol in het ondersteunen van ouders door middel van voorlichting, bewustwording en het versterken van opvoedvaardigheden. Hierbij wordt samengewerkt met scholen, jongerenwerk, sociale teams, de GGD en Verslavingszorg Noord Nederland.

Het is van belang dat ouders ervaren dat zij worden ondersteund in het stellen van grenzen. Jongeren komen immers niet alleen thuis, maar ook op straat, bij verenigingen, evenementen en in de horeca in aanraking met alcohol en andere middelen. Een consistente norm in zowel de thuissituatie als de openbare omgeving draagt bij aan meer draagvlak en naleving.

De gemeente zet in op:

- het organiseren van voorlichtingsbijeenkomsten voor ouders;
- bewustwordingscampagnes over alcohol- en middelengebruik;
- ondersteuning van ouders bij signalering en het voeren van gesprekken met jongeren;
- het versterken van de samenwerking tussen ouders, scholen en zorgpartners;
- aansluiting bij landelijke campagnes zoals NIX18.

Daarnaast wordt binnen projecten zoals Kansrijke Start specifiek aandacht besteed aan de risico's van alcohol- en middelengebruik tijdens de zwangerschap. In samenwerking met verloskundigenpraktijken, consultatiebureaus en de GGD Groningen wordt ingezet op voorlichting, vroegsignalering en begeleiding van (aanstaande) ouders.

5.3 Onderwijs

Onderwijsinstellingen vormen een belangrijke omgeving voor preventie en bewustwording. Scholen zijn de plek waar jongeren elkaar ontmoeten, normen ontwikkelen en vaardigheden leren. Daarnaast hebben scholen een belangrijke signalerende rol en vormen zij een belangrijke schakel in het contact met ouders en hulpverlening. De gemeente vindt het belangrijk om scholen te ondersteunen bij het bespreekbaar maken van alcohol- en middelengebruik. Tegelijkertijd wordt erkend dat scholen al met veel maatschappelijke thema's te maken hebben. Daarom wordt zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande lesprogramma's, gezondheidsprogramma's en onderwijsstructuren.

De inzet binnen het onderwijs richt zich niet alleen op kennisoverdracht, maar ook op:

- het versterken van weerbaarheid;
- het ontwikkelen van sociale vaardigheden;
- het leren omgaan met groepsdruk;
- bewustwording van risico's;
- het bevorderen van gezonde keuzes.

Binnen het basis- en voortgezet onderwijs worden bestaande preventieve interventies gecontinueerd, zoals:

- De Gezonde School
- De Gezonde School en Genotmiddelen
- Campagne Maklukzat

Daarnaast worden scholen ondersteund door onder andere de GGD Groningen, Verslavingszorg Noord Nederland en Veilig Verkeer Nederland bij voorlichting en preventieactiviteiten.

Via de Lokale Educatieve Agenda (LEA) wordt met scholen gesproken over:

- preventie en signalering van middelengebruik;
- schoolveiligheidsbeleid;
- afstemming van regels en afspraken;
- ouderbetrokkenheid;
- 5. gezondheidsbevordering binnen scholen.

De gemeente stimuleert scholen om aandacht te besteden aan alcohol- en middelenpreventie binnen bestaande activiteiten zoals burgerschapsvorming, weerbaarheidstrainingen en ouderavonden.

5.4 Alcoholverstrekkers, horeca en verenigingen

Onder alcoholverstrekkers worden onder andere verstaan:

- horecaondernemingen;
- sportkantines;

- dorpshuizen;
- evenementenorganisaties;
- supermarkten;
- slijterijen;
- jeugdsozen.

Deze partijen hebben een belangrijke verantwoordelijkheid bij het naleven van de Alcoholwet en het voorkomen van alcoholgebruik door minderjarigen. De gemeente heeft hierbij een toezichthoudende, handhavende en vergunningverlenende rol. Tegelijkertijd ziet de gemeente nadrukkelijk kansen om samen met verstrekkers en verenigingen in te zetten op preventie en bewustwording.

De gemeente zet in op:

- structureel toezicht en controles;
- ondersteuning bij verantwoord alcoholbeleid;
- training en deskundigheidsbevordering;
- bewustwording rondom NIX18;
- samenwerking met verenigingen en horecaondernemers.

Binnen sportverenigingen en jeugdsozen wordt ingezet op de jaarlijkse uitvoering van de Instructie Verantwoord Alcohol Schenken (IVA). Hiermee worden barvrijwilligers en medewerkers ondersteund bij het herkennen van dronkenschap, het naleven van de leeftijdsgrens en het verantwoord schenken van alcohol.

Daarnaast onderzoekt de gemeente de mogelijkheden voor aanvullende vrijwillige afspraken met verenigingen en horecaondernemers over alcoholbewust gedrag en een gezonde omgeving. Hierbij kan worden gedacht aan convenanten, rookvrije sportterreinen, verantwoord schenken en het beperken van alcoholgebruik bij jeugdactiviteiten.

De gemeente blijft in gesprek met horecaondernemers, sportverenigingen en maatschappelijke organisaties om gezamenlijk invulling te geven aan een gezonde en veilige leefomgeving.

5.5 overzicht maatregelen

Onderstaand overzicht geeft een integraal beeld van de maatregelen, acties en projecten die de gemeente inzet op het gebied van alcohol- en middelenpreventie. De inzet richt zich op preventie, bewustwording, vroegsignalering, samenwerking, toezicht en handhaving. De maatregelen worden uitgevoerd in samenwerking met maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, zorgpartners, verenigingen en alcoholverstrekkers.

A. Preventie en bewustwording

Actie / project	Doel	Uitwerking / inzet	Betrokken partijen
Brede inzet NIX18-campagnes	Vergroten bewustwording wettelijke leeftijdsgrens	Inzet van landelijke en lokale communicatiecampagnes, voorlichting, promotiemateriaal en acties binnen horeca, evenementen en sportverenigingen. Inclusief aanvullende acties zoals de zonbrillencampagne.	Gemeente, horeca, sportverenigingen, scholen, jongerenwerk
Voorlichtingscampagnes scholen	Bewustwording risico's middelengebruik	Organiseren van voorlichting over alcohol, drugs, roken en vaperen binnen basis- en voortgezet onderwijs. Aandacht voor groepsdruk, gezondheid, gedrag en weerbaarheid.	Scholen, GGD, VNN
Ouderbijeenkomsten	Versterken rol ouders bij preventie	Organiseren van informatieavonden voor ouders over signalering, opvoeding, normstelling en gesprekstechnieken rondom middelengebruik.	Scholen, GGD, jongerenwerk
Project Kansrijke Start	Voorkomen middelengebruik tijdens zwangerschap	Voorlichting, vroegsignalering en ondersteuning van (aanstaande) ouders over de risico's van alcohol- en middelengebruik tijdens zwangerschap.	Verloskundigen, consultatiebureaus, GGD
Voorlichting VNN	Vergroten deskundigheid en bewustwording	Voorlichting en deskundigheidsbevordering voor professionals, scholen en verloskundigenpraktijken.	Verlavingszorg Noord Nederland
Diverse weerbaarheidsactiviteiten	Versterken sociale weerbaarheid jongeren	Inzet van trainingen en activiteiten gericht op sociale vaardigheden, omgaan met groepsdruk en gezonde keuzes.	Onderwijs, jongerenwerk
Vakantieactiviteiten jongeren	Voorkomen overlast en risicogedrag	Organiseren van sport-, spel- en ontmoetingsactiviteiten tijdens schoolvakanties.	Jongerenwerk, sportorganisaties
Project Hunted	Bewustwording en preventie risicogedrag	Mogelijk vervolgproject in samenwerking met politie gericht op groepsgedrag, veiligheid en verantwoordelijkheid.	Politie, jongerenwerk, gemeente
Inzet Mensenwerk Hogeland	Preventie en vroegsignalering	Ondersteuning van jongeren, ouders en sociale netwerken.	Mensenwerk Hogeland
Samenwerking Huis voor de Sport Groningen	Gezonde leefstijl en sportomgeving	Ondersteuning sportverenigingen bij gezonde leefstijl en verantwoord alcoholbeleid.	Huis voor de Sport Groningen

B. Onderwijs en vroegsignalering

Actie / project	Doel	Uitwerking / inzet	Betrokken partijen
De Gezonde School	Bevorderen gezonde leefstijl	Inzet van gezondheidsprogramma's binnen scholen gericht op leefstijl, gezondheid en preventie.	Scholen, GGD
De Gezonde School en Getotmiddelen	Preventie alcohol- en middelengebruik	Voorlichting en educatie over alcohol, drugs en roken binnen het voortgezet onderwijs.	Scholen, VNN
Van 16 naar 18, Maklukzat	Uitstellen alcoholgebruik jongeren	Regionale interventie gericht op bewustwording en normstelling rondom alcoholgebruik.	Provinciale partners, scholen
Inzet LEA	Afstemming preventie en signalering	Bespreken van preventie, schoolveiligheid en signalering via de Lokale Educatieve Agenda.	Gemeente, schoolbesturen
Signalering via GGD	Vroegsignalering middelengebruik	Tijdens contactmomenten met jongeren aandacht voor alcohol-, drugs- en nicotinegebruik.	GGD Groningen
Gastlessen en verkeersvoorzichting	Vergroten bewustwording risico's	Inzet van gastlessen over gezondheid, middelengebruik en verkeersveiligheid.	VNN, Veilig Verkeer Nederland

C. Alcoholverstrekkers, horeca en verenigingen

Actie / project	Doel	Uitwerking / inzet	Betrokken partijen
IVA-trainingen	Verantwoord alcohol schenken	Jaarlijkse Instructie Verantwoord Alcohol schenken voor sportkanten en jeugdsozen.	Sportverenigingen, jeugdsozen
Samenwerking sportverenigingen	Gezonde sportomgeving stimuleren	Onderzoeken vrijwillige convenanten en aanvullende afspraken over alcoholbeleid en gezonde sportkanten.	Sportverenigingen, gemeente
Gesprekken horecaondernemers	Bevorderen verantwoord alcoholbeleid	Overleg over naleving leeftijdsgrens, verantwoord schenken en voorkomen van overlast.	Horecaondernemers
Opzetten werkgroep horeca	Versterken naleving en bewustwording	Gezamenlijke aanpak gericht op NIX18, bewustwording en handhaving binnen sportverenigingen.	Gemeente, sportverenigingen (eventueel) VNN (Verslavingszorg Noord Nederland), het Huis voor de sport Groningen en Bureau Halt
Inzet subsidierelaties	Bevorderen gezonde leefomgeving	In gesprek gaan met verenigingen en dorpshuizen over preventie, gezonde omgeving en naleving regelgeving.	Verenigingen, dorpshuizen
Rookvrije en gezonde accommodaties	Creëren gezonde fysieke omgeving	Stimuleren van rookvrije terreinen en gezonde sportaccommodaties.	Sportverenigingen, Huis voor de Sport Groningen

D. Toezicht en handhaving

Actie / project	Doel	Uitwerking / inzet	Betrokken partijen
Controles horeca en evenementen, slijterij, supermarkten	Naleving Alcoholwet	Structurele controles bij horeca, evenementen, sportkanten, slijterijen en supermarkten.	Boa's, toezichthouders
(her)controles sportkanten	Verbeteren nalevingspercentages	Hercontroles naar aanleiding van eerdere constateringen en afspraken met verenigingen.	Gemeente, sportverenigingen
Mysteryshoppers	Controle naleving leeftijdsgrens	Inzet van mysteryshop onderzoeken bij alcoholverstrekkers.	Gemeente
Leeftijdscntrolemiddelen	Ondersteunen naleving leeftijdsgrens	Inzet van hulpmiddelen en systemen voor leeftijdsverificatie.	Horeca, supermarkten, sportverenigingen, ondernemers
Blaastesten	Preventie en bewustwording	Inzet van blaastesten bij controles en evenementen.	Gemeente, politie
Sanctiestrategie	Consequente handhaving	Toepassing van bestuurlijke maatregelen en handhaving bij overtredingen.	Gemeente
Professionalisering toezicht en handhaving	Verbetering kwaliteit toezicht	Scholing toezichthouders, verbeteren werkprocessen en inzet ondersteunende systemen.	Gemeente
Controles jeugdsozen	Naleving leeftijdsgrenzen en huisregels	Gerichte controles binnen jeugdsozen in 2026/2027.	Boa's, jongerenwerk

E. Integrale aanpak middelengebruik

Actie / project	Doel	Uitwerking / inzet	Betrokken partijen
Opzetten van een integrale aanpak middelengebruik	Samenhangende aanpak alcohol, drugs, roken en vpen	Ontwikkelen van gemeentebrede samenwerking tussen afdelingen en ketenpartners.	Gemeentelijke afdelingen, ketenpartners
Intensiveren samenwerking maatschappelijke partners	Gezamenlijke preventieve inzet	Samenwerking gericht op bewustwording, signalering en ondersteuning van jongeren en ouders.	GGD, VNN, Mensenwerk Hogeland

F. Zuipketen en overlastlocaties

De gemeente zet in op overlastlocaties waarbij sprake is van alcohol- of middelengebruik door jongeren. Hoewel de mogelijkheden van de gemeente ten aanzien van handhaving op privéterrein beperkt zijn, blijft er aandacht voor zogenoemde zuipketen waar sprake kan zijn van alcohol- of middelengebruik door jongeren.

Actie / project	Doel	Uitwerking / inzet	Betrokken partijen
Aanpak zuipketen	Voorkomen overlast en risicovol middelengebruik	Interventies bij signalen van overlast, samenwerking of middelengebruik door jongeren.	Gemeente, straatteam, jongerenwerk, boa's
Stopgesprekken	Bewustwording en preventie	Gesprekken met jongeren, ouders/verzorgers en locatie-eigenaren over risico's en verantwoordelijkheden.	Gemeente, Jongerenwerk, boa's
Preventieve aanwezigheid	Signaleren en contact leggen	Aanwezigheid van jongerenwerk en handhaving op locaties waar risico's of overlast worden gesignaleerd.	Gemeente, Jongerenwerk

6 Toezicht & handhaving

Toezicht en handhaving vormen een essentieel onderdeel van de integrale aanpak om schadelijk alcoholgebruik onder jongeren terug te dringen en alcoholgerelateerde overlast en verstoringen van de openbare orde te voorkomen. De gemeente kiest daarbij nadrukkelijk voor een brede aanpak waarin preventie, bewustwording, regelgeving en handhaving elkaar versterken. Het terugdringen van alcoholproblematiek kan immers niet uitsluitend worden bereikt door handhaving alleen. Daarom wordt toezicht gecombineerd met preventieve maatregelen, educatie en samenwerking met maatschappelijke partners, zoals beschreven in het preventieve deel van dit plan. De inzet van toezicht en handhaving richt zich in het bijzonder op:

- het voorkomen van alcoholgebruik door jongeren onder de 18 jaar;
- het tegengaan van alcoholverstrekking aan minderjarigen;
- het voorkomen van dronkenschap en overmatig alcoholgebruik;
- het beperken van alcoholgerelateerde overlast en verstoringen van de openbare orde;
- het bevorderen van verantwoord alcoholgebruik door alcoholverstrekkers.

Alcoholgebruik heeft niet alleen gevolgen voor de gezondheid, maar kan ook negatieve effecten hebben op de leefbaarheid, veiligheid en het woon- en leefklimaat binnen de gemeente. Om die reden is het van belang dat de regels uit de Alcoholwet en aanverwante regelgeving actief worden nageleefd. De burgemeester is verantwoordelijk voor het toezicht op en de handhaving van de Alcoholwet. Voor de uitvoering hiervan zijn toezichthouders en boa's aangewezen. De uitvoering van toezicht en handhaving vindt plaats op basis van risico gestuurd toezicht. Dit betekent dat de beschikbare capaciteit zo effectief mogelijk wordt ingezet. Ondernemers en organisaties die wet- en regelgeving aantoonbaar naleven, worden minder frequent gecontroleerd. Locaties waar sprake is van verhoogde risico's, signalen van overtredingen of eerdere overtredingen worden intensiever gecontroleerd en kunnen te maken krijgen met zwaardere handhavingsmaatregelen.

Sinds 2013 is de gemeente verantwoordelijk voor toezicht en handhaving op de Alcoholwet. Op basis van ervaringen, signalen en ontwikkelingen wordt gewerkt volgens een programmatische en risicogerichte aanpak. Binnen deze aanpak worden vier stappen onderscheiden:

1. inventariseren van hotspots en risicolocaties;
2. bepalen van de interventie- en handhavingsstrategie;
3. uitvoeren van toezicht- en handhavingsactiviteiten;
4. evalueren en bijstellen van de aanpak.

Deze aanpak maakt het mogelijk om flexibel in te spelen op lokale ontwikkelingen, beschikbare capaciteit doelgericht in te zetten en toezicht, preventie en handhaving blijvend op elkaar af te stemmen.

6.1 Inventariseren van hotspots en risicolocaties

Binnen toezicht en handhaving wordt specifiek aandacht besteed aan locaties, evenementen en situaties waar jongeren in aanraking kunnen komen met alcohol of andere middelen. Op basis van signalen, meldingen en ervaringen worden zogenoemde hotspots en risicolocaties in beeld gebracht. Bij het inventariseren van hotspots wordt gebruikgemaakt van:

- signalen van inwoners;
- meldingen van overlast;
- informatie van politie, jongerenwerk en ketenpartners;
- eerdere controles en handhavingservaringen;
- waarnemingen van boa's en toezichthouders.

Voorbeelden van hotspots en risicolocaties zijn: horecagelegenheden, sportkantines, evenementen, jeugdsozen, supermarkten en slijterijen, andere locaties waar sprake is van overlast zoals zogenoemde zuipketen. Hoewel de mogelijkheden van de gemeente ten aanzien van handhaving op privéterrein beperkt zijn, blijft er aandacht voor zogenoemde zuipketen en locaties waar sprake kan zijn van alcohol- of middelengebruik door jongeren. Wanneer signalen worden ontvangen over mogelijke overlastsituaties, samenscholing van jongeren, harde muziek of middelengebruik, kunnen het Straatteam, jongerenwerk en boa's gezamenlijk optreden. De inzet richt zich primair op preventie, bewustwording en het beperken van gezondheids- en veiligheidsrisico's.

Daarnaast wordt periodiek een actualisatieronde binnen de horeca uitgevoerd. Hierbij wordt gecontroleerd of vergunningen, exploitatiegegevens, leidinggevenden en gegevens met betrekking tot horecapanen actueel en volledig zijn.

6.2 Interventie- en handavingsstrategie

Op basis van de inventarisatie van hotspots en risicolocaties wordt bepaald welke interventies en handavingsinstrumenten worden ingezet. Daarbij wordt rekening gehouden met de aard en ernst van overtredingen, eerdere constatering, signalen vanuit de omgeving en de mate van naleving.

De gemeente kiest binnen toezicht en handhaving nadrukkelijk voor een aanpak waarin samenwerking, bewustwording en preventie centraal staan. Uitgangspunt hierbij is dat ondernemers, verenigingen en organisatoren in eerste instantie zelf verantwoordelijk zijn voor het naleven van wet- en regelgeving. De gemeente zet daarom allereerst in op het informeren en ondersteunen van alcoholverstrekkers en organisaties, zodat zij op de hoogte zijn van de geldende regels en hun verantwoordelijkheden.

Voordat bestuurlijke maatregelen worden ingezet, gaat de gemeente – waar mogelijk en passend binnen de ernst van de situatie – eerst in gesprek. Door middel van overleg, bewustwording en samenwerking wil de gemeente naleefgedrag stimuleren en organisaties ondersteunen bij het nemen van hun verantwoordelijkheid. De interventie- en handavingsstrategie richt zich daarmee op het bevorderen van de naleving van de Alcoholverstrekking aan jongeren onder de 18 jaar. De interventie- en handavingsstrategie bestaat uit een combinatie van preventieve en repressieve maatregelen. Afhankelijk van de aard van de locatie, de aanwezige risico's en eerdere ervaringen wordt bepaald welke vorm van toezicht of handhaving passend is.

Binnen deze aanpak wordt toezicht gehouden op de naleving van vergunningen en exploitatievoorwaarden binnen vergunningplichtige inrichtingen. Daarbij wordt onder andere gecontroleerd of gekwalificeerde leidinggevenden aanwezig zijn en of alcohol op verantwoorde wijze wordt verstrekt. Daarnaast ligt een belangrijke focus op het naleven van de wettelijke leeftijdsgrens en het voorkomen van alcoholverstreking aan jongeren onder de 18 jaar.

De controles richten zich op verschillende locaties waar alcohol wordt verstrekt of gebruikt, zoals horecaondernemingen, sportkantines, evenementen, supermarkten en slijterijen, sportverenigingen. Daarbij is ook aandacht voor situaties van kennelijke dronkenschap, het voorkomen van alcoholgebruik door minderjarigen op voor publiek toegankelijke plaatsen en het beperken van alcoholgerelateerde overlast. Om inzicht te krijgen in de naleving van de leeftijdsgrens wordt gebruikgemaakt van mysteryshoponderzoeken en leeftijdscntrolemiddelen. Daarnaast wordt binnen toezicht en handhaving nauw samen gewerkt met politie, jongerenwerk en andere ketenpartners, zodat signalen vroegtijdig kunnen worden opgepakt en waar nodig gezamenlijk kan worden opgetreden.

Bij toezicht en handhaving wordt nadrukkelijk gekeken naar proportionaliteit, risico's en de maatschappelijke impact van overtredingen. De gemeente stimuleert daarnaast het gebruik van digitale hulpmiddelen en controlesystemen ter ondersteuning van de naleving van de wettelijke leeftijdsgrens.

Zo blijkt uit controles in het kader van NIX18 dat naleving van de Alcoholverstrekking aan jongeren onder de 18 jaar binnen sportverenigingen aandacht blijft vragen. Niet alle sportverenigingen slagen erin de leeftijdsgrens consequent na te leven. Sportverenigingen zijn zich bewust van hun verantwoordelijkheid, maar ervaren hierin ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid met de gemeente en andere partners. Om deze verantwoordelijkheid goed te kunnen borgen is ervoor gekozen om een 'werkgroep horeca' op te richten waarin sportverenigingen en de gemeente samenwerken aan:

- naleving van NIX18;
- bewustwording
- het voorkomen en verminderen van alcoholgebruik
- preventie en handhaving.

Waar nodig sluiten ook partners zoals Verslavingszorg Noord Nederland, Huis voor de Sport Groningen en Bureau Halt aan. Hoewel de focus in eerste instantie ligt op alcoholverstreking aan minderjarigen, kan de werkgroep zich in de toekomst ook richten op andere thema's zoals drugsgebruik en vapes.

6.2.1 sanctiestrategie

De sanctiestrategie vormt een belangrijk onderdeel van de handavingsstrategie. Hierin is vastgelegd op welke wijze de gemeente optreedt wanneer regels uit de Alcoholverstrekking aan jongeren onder de 18 jaar, de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) of andere relevante regelgeving niet worden nageleefd.

De gemeente vindt het belangrijk om vooraf duidelijkheid te bieden over de wijze waarop handhaving plaatsvindt en welke maatregelen kunnen worden opgelegd bij overtredingen. Hierbij wordt gehandeld binnen de wettelijke kaders en met inachtneming van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

De sanctiestrategie heeft als doel:

- naleving van wet- en regelgeving te bevorderen;
- overtredingen te beëindigen;
- herhaling van overtredingen te voorkomen;
- duidelijkheid en rechtsgelijkheid te bieden.

Bij de toepassing van sancties worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- professionele alcoholverstrekkers worden geacht bekend te zijn met de geldende wet- en regelgeving;
- organisatoren van evenementen zijn verantwoordelijk voor naleving van de voorwaarden uit vergunningen en ontheffingen;
- van horecaondernemers, sportverenigingen en organisatoren wordt verwacht dat zij actief bijdragen aan verantwoord alcoholgebruik;
- toezicht en controles vinden steekproefsgewijs, risicogericht en naar aanleiding van signalen plaats.

Wanneer overtredingen worden geconstateerd en overleg, waarschuwingen of herstelmaatregelen niet tot voldoende verbetering leiden, kunnen bestuurlijke maatregelen worden ingezet conform de sanctie- en maatregelenstrategie zoals opgenomen in de bijlagen bij dit plan.

6.3 Uitvoering van toezicht- en handhavingsactiviteiten

De uitvoering van toezicht en handhaving vindt plaats op basis van risico gestuurd toezicht. De beschikbare toezichtcapaciteit wordt zo efficiënt mogelijk ingezet. Ondernemers en organisaties met goede nalevingscijfers worden minder frequent gecontroleerd, terwijl locaties met verhoogde risico's of eerdere overtredingen vaker worden gecontroleerd.

Om de doelstelling van het terugdringen van alcoholgebruik onder de 18 jaar te realiseren, ligt de focus van toezicht en handhaving de aankomende jaren onder andere op:

- structurele controles bij horeca, evenementen, sportkantines, jeugdsozen, supermarkten en slijterijen;
- controles op naleving van de leeftijdsgrens;
- toezicht op verantwoord alcoholgebruik en het voorkomen van dronkenschap;
- hercontroles binnen sportkantines;
- inzet van mysteryshoppers;
- inzet van leeftijdscontrolemiddelen;
- toezicht tijdens evenementen;
- controles bij jeugdsozen in 2026 en 2027;
- toezicht op naleving van vergunningvoorwaarden en huisregels.

Om de kwaliteit van toezicht en handhaving te borgen investeert de gemeente in de verdere professionalisering van toezicht en handhaving, waarbij wordt ingezet op:

- scholing en training van toezichthouders;
- verbetering van interne werkprocessen;
- uniforme werkwijzen;
- samenwerking tussen afdelingen;
- inzet van ondersteunende systemen;
- monitoring en gegevensuitwisseling.

6.4 Evaluatie en doorontwikkeling

Evaluatie vormt een belangrijk onderdeel van de aanpak. Door toezicht, controles, signalen en resultaten periodiek te evalueren, kan de gemeente beoordelen of de ingezette maatregelen effectief zijn en waar bijsturing noodzakelijk is.

De gemeente monitort onder andere:

- nalevingscijfers;
- resultaten van controles;
- uitkomsten van mysteryshoponderzoeken;
- signalen van overlast;
- ontwikkelingen rondom alcohol- en middelengebruik;
- ervaringen van toezichthouders en ketenpartners.

Op basis van deze evaluaties kan de aanpak worden aangepast, geïntensiveerd of verbreed. Daarbij worden ook (nieuwe) ontwikkelingen en trends, zoals drugsgebruik, vapes en veranderend middelengebruik onder jongeren meegenomen.

De gemeente blijft daarnaast investeren in samenwerking met onderwijsinstellingen, sportverenigingen, horecaondernemers, jongerenwerk, politie en maatschappelijke organisaties om gezamenlijk te werken aan een gezonde en veilige leefomgeving.

De programmatische aanpak maakt het mogelijk om flexibel in te spelen op lokale ontwikkelingen en om toezicht, preventie en handhaving blijvend op elkaar af te stemmen.

7 Evaluatie

Het preventie- en handavingsplan alcohol is dynamisch en wordt jaarlijks geëvalueerd. Tijdens de evaluatie wordt gekeken of de genoemde acties en inzet van middelen moet worden aangepast. Evaluatie van het preventieplan zal ook aan de orde komen in het nieuwe preventieplan die over vier jaar (2029) moet worden opgesteld. De bevindingen van de aankomende jaren worden met elkaar besproken, waarbij wordt gekeken of de in dit plan genoemde (sub)doelstellingen zijn bereikt. De monitor van de GGD, maar ook andere onderzoeken en eigen bevindingen worden tijdens de evaluatie gebruikt om te kijken of er sprake is van een daling van het gebruik van alcohol onder jongeren onder de 18. Ook worden de uitkomsten van de controles die worden uitgevoerd door Toezicht en Handhaving bij de (para)commerciële horeca en andere alcoholverstrekkers gebruikt om te monitoren of er sprake is van verbetering.

[1] Gelijk aan de doelstelling zoals opgenomen in het Nationaal preventieakkoord alcohol

[2] Alcoholgebruik | Volksgezondheid en Zorg (<https://www.vzinfo.nl>)

[3] Alcoholgebruik onder volwassenen | RIVM: Drinkers = wel eens alcoholhoudende drank gedronken afgelopen 12 maanden/ Overmatige drinkers onder algemene bevolking = >21 glazen per week (mannen) of >14 glazen per week (vrouwen)/ Zware drinkers onder algemene bevolking (binge drinken) = tenminste 1x/wk ≥ 4 glazen op een dag (vrouwen) of ≥ 6 glazen op een dag (mannen)/Voldoet aan de richtlijn alcoholgebruik van de Gezondheidsraad = ≤ 1 glas alcohol per dag.

[4] Bron: Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor CBS in samenwerking met het RIVM en het Trimbos-instituut, 2024

Bijlage I. Sanctie- en maatregelenstrategie

I. Sancties

Er bestaan diverse soorten bestuurlijke sancties; toepassing bestuursdwang, het opleggen van een last onder dwangsom en de bestuurlijke boete (overtredingen Alcoholwet). In de onderstaande sanctiestrategie is aangegeven hoe de gemeente omgaat met overtredingen. Daarbij is het uitgangspunt dat overtredingen die te herstellen zijn, worden gesanctioneerd met een dwangsom of bestuursdwang (dat zijn immers herstelsancties). Het uitgangspunt is dat overtredingen die niet te herstellen zijn, worden bestraft met een bestuurlijke boete.

De Gemeentewet, Algemene wet bestuursrecht, de Alcoholwet en de Algemene plaatselijke verordening gemeente Het Hogeland (APV) geven aan welke sancties het bevoegde gezag kan inzetten tegen het voorkomen of voortduren van overtredingen.

- Het opleggen van een last onder bestuursdwang, waarbij door feitelijk handelen de overtreding door of namens de gemeente ongedaan wordt gemaakt Hieronder valt ook het sluiten en verzegelen van gebouwen en terreinen. De kosten voor het toepassen van bestuursdwang kunnen worden verhaald op de overtreder.
- Het opleggen van een last onder dwangsom, waarbij onder dreiging van invordering van een geldbedrag de overtreding ongedaan moet worden gemaakt en/of voortduren en herhaling moet worden voorkomen. De last kan ook preventief worden opgelegd.
- Het intrekken vergunning (APV) en (tijdelijke) sluiting van de inrichting op grond van de APV, de Alcoholwet en artikel 174 Gemeentewet.
- Het onttrekken van de toegang tot een ruimte indien in strijd met de Alcoholwet alcoholhoudende drank wordt verstrekt (artikel 36 Alcoholwet).
- Het intrekken van de vergunning op grond van artikel 31, eerste lid (imperatief) en artikel 31, tweede en derde lid (facultatief) van de Alcoholwet.
- Het opleggen van een bestuurlijke boete (artikel 44a Alcoholwet en Alcoholbesluit)
- Schorsen van de vergunning (artikel 32 Alcoholwet)
- Het tijdelijk stilleggen van de alcoholverkoop in de detailhandel (three strikes out: artikel 19a Alcoholwet).

Daarnaast kan op basis van een aantal artikelen in de Alcoholwet strafrechtelijk worden opgetreden, door zowel de BOA/toezichthouder Alcoholwet als de politie, door middel van het opmaken van een proces-verbaal.

Niet alle genoemde sancties mogen gelijktijdig worden toegepast. Hiervoor dient naar de wettelijke mogelijke samenloop van sancties gekeken te worden (o.a. Awb en Alcoholwet). Het toepassen van maatregelen ter handhaving van de openbare orde valt onder de Gemeentewet. Bij een last wordt - voor zover al niet in het bezit van de ondernemer c.q. de horecaverunning(en) al is aangevraagd - ook een set aanvraagformulieren meegezonden. De indieningstermijn (hersteltermijn) van de aanvraag en/of zienswijzen bedraagt in die gevallen maximaal 14 dagen.

II. Uitgangspunten voor optreden conform dit protocol

Bestuurlijke boete

De gemeente werkt ook met de bestuurlijke boete als instrument uit de Alcoholwet. In de bijlage van het Alcoholbesluit staan de vastgestelde bedragen van de bestuurlijke boetes. Er dient, op grond van dit besluit, rekening gehouden te worden met verhoging van de genoemde bestuurlijke boetebedragen in verband met recidive. In de sanctietabel is aangegeven wanneer de bestuurlijke boete het eerste sanctiemiddel is bij een bepaalde overtreding. Het bestuursorgaan kan in uitzonderlijke gevallen afwijken, zie artikel 5:46 lid 3 Awb; *'Indien de hoogte van de bestuurlijke boete bij wettelijk voorschrift is vastgesteld, legt het bestuursorgaan niettemin een lagere bestuurlijke boete op indien de overtreder aanmerkelijk maakt dat de vastgestelde bestuurlijke boete wegens bijzondere omstandigheden te hoog is.'* De inzet van bestuurlijke instrumenten is uitgewerkt in bijlage II sanctietabel. Sanctiëring kan ook volgen uit de Alcoholwet, hierin is beschreven welke sancties door het bevoegd gezag kunnen worden opgelegd bij het overtreden van een bepaald artikel uit de Alcoholwet.

HALT-afdoening

Jongeren van 12 tot 18 jaar, die zijn staande gehouden voor artikel 45 van de Alcoholwet, hebben de keuze om naar HALT te gaan. In een HALT-afdoening kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie. Een afschrift van het HALT-voorstel wordt verstuurd naar de gemeente. In het kader van "Samen duurzaam vooruit" wordt, bij constatering van een overtreding van artikel 45 van de Alcoholwet door de gemeente een brief naar de ouders/verzorgers van de overtreder gestuurd.

III. Constateringen en optreden

Als na de 1^e constatering een waarschuwing is gegeven, moet de 2^e constatering in alle gevallen binnen een periode van 2 jaar worden gedaan, om een maatregel op te kunnen leggen. Als na de waarschuwing

een periode van meer dan 2 jaar is verstreken, wordt er bij een volgende constatering opnieuw een waarschuwing gegeven en wordt gehandeld alsof het de eerste overtreding betreft.

Bij de eerste constatering volgt er doorgaans een schriftelijke of mondelinge waarschuwing met een herstelmogelijkheid. Een gegeven waarschuwing geldt niet alleen voor het geconstateerde feit, maar geldt als een algemene waarschuwing. Dit betekent dat als er binnen 2 jaar na de waarschuwing een andere overtreding geconstateerd wordt dan degene die de aanleiding vormde voor de waarschuwing, dan *kan* het bevoegd gezag ervoor kiezen om de mogelijkheid van de waarschuwingsstap over te slaan. Let op: Bij het opleggen van een bestuurlijke boete op grond van artikel 44a Alcoholwet geldt dat in afwijking van artikel 44a lid 1 Alcoholwet, overtredingen niet met een bestuurlijke boete kunnen worden afgedaan, indien:

1. de overtreding een direct gevaar voor de gezondheid of veiligheid van de mens tot gevolg heeft;
2. de in de bijlage ter zake van de overtreding voorziene bestuurlijke boete aanmerkelijk wordt overschreden door het met de overtreding behaalde economisch voordeel; of
3. door de burgemeester toepassing is gegeven aan artikel 44, eerste lid.

De bevoegdheid tot het opleggen van een bestuurlijke boete vervalt, indien ter zake van de overtreding op grond waarvan de bestuurlijke boete kan worden opgelegd door de burgemeester aan de vergunninghouder schriftelijk mededeling is gedaan van het voornemen de vergunning in te trekken.

Als een bestuurlijke maatregel is opgelegd en vervolgens wordt er gedurende 3 jaar geen overtreding geconstateerd, dan wordt bij de eerstvolgende constatering weer eerst gewaarschuwd, indien een waarschuwing vereist is volgens het overzicht. Bij constatering van een overtreding van verschillende bepalingen (cumulatie) tijdens één controlemoment, dan wordt voor elke overtreding afzonderlijk een sanctie opgelegd. Voor zover de sanctie een bestuurlijke boete betreft, zijn de bepalingen van het Alcoholbesluit leidend.

Overtredingen van de Alcoholwet die een imperatieve intrekkingsgrond vormen, zijn niet opgenomen in dit handhavingsprotocol. De wet biedt dan immers geen afwegingsmoment. Dit handhavingsprotocol geeft uitgangspunten voor sanctionerend optreden. In voorkomende gevallen kan de burgemeester gemotiveerd afwijken van de strategie en de daarin genoemde (zwaarte van de) maatregel[1].

Bijlage 2 Sanctietabel

De manier van handhavend optreden is vastgelegd in Uitvoerings- en Handhavingsstrategie gemeente Het Hogeland 2025-2028 (UHS). De vastgelegde strategie is gebaseerd op de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO). Handhavend optreden wordt in beginsel uitgevoerd aan de hand van de UHS, met als uitgangspunt dat er eerst een bestuurlijke waarschuwing volgt naar aanleiding van een overtreding. In voorkomende gevallen kan de burgemeester gemotiveerd afwijken van het protocol en de daarin genoemde (zwaarte van de) maatregel.

Feit	Toezichthouder/Politie/Boa	Burgemeester
artikel 3 lid 1 Alcoholwet: Uitoefenen horeca- of slijtersbedrijf zonder (geldige) vergunning, terwijl niet voldaan kan worden voldaan aan de eisen van de Alcoholwet (dus niet te legaliseren) of terwijl vergunning is geweigerd, geschorst, ingetrokken of aanvraag buiten behandeling is gesteld.	Boeterapport en/of rapportage (controlerapport) opmaken	1. Bestuurlijke waarschuwing met een korte herstellertermijn. 2. Voornemen kenbaar maken van een last onder dwangsom of bestuursdwang o.v.v. zienswijzetermijn. 3. Na afloop zienswijzetermijn, besluit tot last onder dwangsom of bestuursdwang, gericht op beëindiging alcoholverstrekking of exploitatie. Naast deze maatregel wordt de bestuurlijke boete toegepast[1].
artikel 3 Alcoholwet: Uitoefenen horeca- of slijtersbedrijf zonder (geldige) vergunning	Boeterapport of bestuurlijke rapportage opmaken.	1. Bestuurlijke waarschuwing. 2. Voornemen kenbaar maken van een last onder dwangsom of bestuursdwang o.v.v. zienswijzetermijn. 3. Na afloop zienswijze termijn besluit tot last onder dwangsom of bestuursdwang, gericht op beëindiging alcoholverstrekking of exploitatie, tenzij inmiddels zicht bestaat op legalisatie. Indien een last onder dwangsom of bestuursdwang niet mogelijk is, bestuurlijke boete toepassen[2].
artikel 3 Alcoholwet: Uitoefenen horeca- of slijtersbedrijf zonder (geldige) vergunning, terwijl ondernemer in het verleden heeft beschikt over geldige vergunning voor de inrichting, maar door wijziging van onderneming of andere redenen de vergunning niet meer in overeenstemming is met de feiten.	Boeterapport of bestuurlijke rapportage opmaken.	1. Bestuurlijke waarschuwing met een termijn voor legaliseren situatie. 2. Na ongebruikt verstrijken termijn het voornemen kenbaar maken tot toepassing van een last onder dwangsom of bestuursdwang o.v.v. zienswijzetermijn. 3. Na afloop zienswijzetermijn besluit tot last onder dwangsom of bestuursdwang, gericht op beëindiging alcoholverstrekking of exploitatie, tenzij inmiddels zicht bestaat op legalisatie[3].
Overtreding artikel 8 Leidinggevende voldoet niet langer aan een of meerdere aan hem gestelde eisen Artikel 10 Inrichting voldoet niet langer aan een of meerdere gestelde eisen	Bestuurlijke rapportage opstellen	Artikel 31 Alcoholwet verplicht in dat geval tot intrekking vergunning. Hierbij kan de bestuurlijke afweging worden gemaakt om eerst een waarschuwing of een voornemen tot het nemen van een bestuurlijke sanctie op te leggen.
Overtreding van een bij of krachtens de artikelen 4, 9 lid 3 en 12 tot en met 17 Alcoholwet gestelde verboden.	Boeterapport of bestuurlijke rapportage opmaken	1° constatering: bestuurlijke waarschuwing; 2° constatering: voornemen opleggen last onder dwangsom 3° constatering: opleggen last onder dwangsom 4° Bestuurlijke boete opleggen 5° constatering: intrekking Alcoholwetvergunning ex art. 31 Alcoholwet
Overtreding van een bij of krachtens de artikelen 18, 19, 22, 25, 29 lid 3, artikel 35, 2° en 4° lid Alcoholwet gestelde verboden.	Boeterapport of bestuurlijke rapportage opmaken	1° constatering: bestuurlijke waarschuwing; 2° constatering: voornemen last onder dwangsom - Verdere constatering: last onder dwangsom of een bestuurlijke boete
Handelen in strijd met de vergunningvoorschriften	Boeterapport of bestuurlijke rapportage opmaken	1° constatering: bestuurlijke waarschuwing; 2° constatering: schorsing van de vergunning voor de duur van één week ex art. 32 Alcoholwet 3° constatering: schorsing van de vergunning voor de duur van 2 weken ex art. 32 Alcoholwet 4° constatering: Schorsing voor de duur van 4 weken ex art. 32 Alcoholwet 5° constatering: intrekking Alcoholwetvergunning ex art 31, lid 2 Alcoholwetvergunning
Overtreding van het verbod van artikel 20 1° lid Alcoholwet (leeftijdsebeperking) door ondernemers als bedoeld in artikel 18, 2° lid of artikel 19, 2° lid sub a (supermarkten e.d.) Alcoholwet	Boeterapport of bestuurlijke rapportage opmaken	1° constatering: bestuurlijke waarschuwing 2° constatering: Bestuurlijke boete 3° constatering: bestuurlijke boete 4° constatering (binnen periode van 12 maanden na 1e constatering: intrekking Alcoholwetvergunning ex art 31, lid 2 Alcoholwet).
Overtreding van het verbod van artikel 20 1° lid Alcoholwet (leeftijdsebeperking) door andere ondernemers dan de bedoelde in	Boeterapport of bestuurlijke rapportage opmaken	1° constatering: Bestuurlijke waarschuwing 2° constatering: Bestuurlijke boete 3° constatering: Bestuurlijke boete

artikel 18, 2e lid of artikel 19, 2e lid sub a (horeca- inrichtingen) Alcoholwet		4 ^e schorsing van de vergunning voor de duur van 2 weken 5 ^e constatering: schorsing van de vergunning voor de duur van 6 weken 6 ^e constatering: Schorsing voor de duur van 12 weken 7 ^e constatering: intrekking Alcoholwetvergunning ex art 31, lid 2 Alcoholwet
Overtreding van het verbod van artikel 20 3 ^e lid Alcoholwet (geen aanduiding leeftijds-grenzen)	Boeterapport of bestuurlijke rapportage opmaken	1 ^e constatering: bestuurlijke waarschuwing 2 ^e constatering: bestuurlijke boete 3 ^e constatering: bestuurlijke boete 4 ^e constatering: vergunning schorsen voor 2 weken 5 ^e constatering: intrekking van de Alcoholwetvergunning (alleen van toepassing op vergunde bedrijven)
Overtreding van het verbod van artikel 20 4 ^e lid Alcoholwet (toelaten personen in kennelijke staat van dronkenschap of onder invloed van andere psychotrope stoffen)	Bestuurlijke rapportage opmaken	1e constatering: bestuurlijke waarschuwing 2 ^e constatering: schorsing van de vergunning voor de duur van 2 weken 3 ^e constatering: schorsing van de vergunning voor de duur van 6 weken 4 ^e constatering: Schorsing voor de duur van 12 weken 5 ^e constatering: intrekking Alcoholwetvergunning ex art 31, lid 2 Alcoholwet
Overtreding van het verbod van artikel 20 5 ^e lid Alcoholwet (verbod dienst te doen onder invloed)	1e constatering: Pv opmaken art. 1 sub 4 WED 2e constatering e.v.: bestuurlijke rapportage opmaken	1 ^e constatering: bestuurlijke waarschuwing 2 ^e constatering: schorsing van de vergunning voor de duur van 6 weken 3 ^e constatering: schorsing van de vergunning voor de duur van 12 weken 4 ^e constatering: intrekking Alcoholwetvergunning ex art 31, lid 2 Alcoholwet
Overtreding van artikel 24, lid 1, lid 2 of lid 3 Alcoholwet (o.a. niet aanwezig zijn van de leidinggevende in de (lokaliteiten van de) inrichting)	Boeterapport of bestuurlijke rapportage opmaken	1 ^e constatering: bestuurlijke waarschuwing; 2 ^e constatering: voornemen opleggen last onder dwangsom 3 ^e constatering: opleggen last onder dwangsom 4 ^e Bestuurlijke boete opleggen 5 ^e constatering: intrekking Alcoholwetvergunning ex art. 31 Alcoholwet
Overtreding van de verordenende bepalingen krachtens artikel 25a tot en met 25d Alcoholwet	Boeterapport of bestuurlijke rapportage opmaken	1 ^e constatering: bestuurlijke waarschuwing 2 ^e constatering: Bestuurlijke boete 3 ^e constatering: bestuurlijke boete 4 ^e constatering: schorsing van de vergunning voor de duur van 2 weken 5 ^e constatering: schorsing van de vergunning voor de duur van 6 weken 6 ^e constatering: Schorsing voor de duur van 12 weken 7 ^e constatering: intrekking Alcoholwetvergunning ex art 31, lid 2 Alcoholwet
Overtreding verbod art. 45 Alcoholwet (verbod alcohol meevoeren door jeugdige)	Proces verbaal opmaken artikel 45 lid 3 Alcoholwet	1. - Halt maatregel 2. Bestuurlijke boete (zie ook richtlijnen van het OM en Halt over de precieze voorwaarden waaronder een Halt-afdoening mogelijk is)

[1] Zie bijlage I Sanctiestrategie Alcohol gemeente Het Hogeland (nr. III)

[2] Zie bijlage I Sanctiestrategie Alcohol gemeente Het Hogeland (nr. III)

[3] Zie bijlage I Sanctiestrategie Alcohol gemeente Het Hogeland (nr. III)